

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

THE CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF SELECTED FACTORS
AFFECTING EFFECTIVENESS OF PHRAPARIYATTIDHAMA
SCHOOL IN GENERAL EDUCATION DIVISION IN
THE NORTH-EASTERN REGION

¹พระจรัสชัย ปญฺญาวชิโร (วชิเรสปัญญาสกุล), ²สายันต์ บุญใบ
และ ³เพลินพิศ ธรรมรัตน์

¹Phra Charatchai Paññāvajiro (Vajirespannasakula), ²Sayan Boonbai,
and ³Ploenpit Thummarat

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ประเทศไทย
Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.

¹Vajirespannasakula@gmail.com

Received November 10, 2022; Revised November 25, 2022; Accepted December 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำสำคัญ : โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ; ประสิทธิภาพโรงเรียน; โรงเรียนพระปริยัติธรรม

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

² รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Abstract

The purposes of this research were to examine; 1) selected factors affecting effectiveness of Phrapariyattidhama schools in General Education Division in the North-Eastern Region, 2) to verify a causal relationship model for selected factors affecting effectiveness of Phrapariyattidhama Schools in the North-Eastern Region with the empirical data.

Keywords : The Causal Relationship Model; Effectiveness of Schools; Phrapariyattidhama Schools

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สังคมมีหน้าที่และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้สถาบันศาสนาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และยังได้กำหนดได้อีกว่าการจัดการศึกษา มีทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ซึ่งต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในขณะที่สังคมไทยมีวัดในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วัดสามารถจัดการศึกษาตามแนวสากลผสมผสานกับการศึกษาตามแบบดั้งเดิมในทางพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี ดังเช่น การจัดการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาให้พระภิกษุ สามเณร ซึ่งทั่วประเทศมีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มากกว่า 400 โรงเรียน ซึ่งทำหน้าที่อบรมสั่งสอนพระภิกษุสามเณรในด้านวิชาการทางโลกควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

การพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จึงจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทางการบริหาร เช่นความรู้ ความสามารถของบุคลากร รูปแบบการบริหาร ทรัพยากร และปัจจัยสนับสนุน และความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ และกำหนดรูปแบบและวิธีการดำเนินการที่เหมาะสม อันจะทำให้เกิดการบริหารจัดการบรรลุเป้าหมายซึ่งการพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียนพิจารณาได้จากการใช้ทรัพยากรในการบริหารโรงเรียนได้แก่ บุคลากร งบประมาณ การบริหารจัดการ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณลักษณะของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพโรงเรียนเกิดจากความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งหวังเพื่อให้เกิดความเสมอภาคของการศึกษา ให้มีความเท่าเทียมกันในคุณภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียน และลดความ

เหลื่อมล้ำในคุณภาพของผลผลิตแก่เด็กไทยทุกคน ซึ่งหมายถึงคุณภาพของการบริหารที่นักเรียนจะได้รับ โดยมีการกล่าวถึงอย่างกว้างขวาง ดังที่สถาบันนานาชาติเพื่อการวางแผนการศึกษาขององค์การยูเนสโก (Grisay & Mahled, 1991 p. 48) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยมิติที่สัมพันธ์กัน 3 มิติ คือ คุณภาพของทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนการสอน และคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในทำนองเดียวกัน (Coombs, 1991, pp. 21-23) ได้อธิบายความหมายของคุณภาพการจัดการศึกษาไว้ว่า อาจมีความหมาย รวมถึงเนื้อหา วิธีการสอน การจัดกระบวนการทางการศึกษา ความพยายามต่างๆ ที่จะปรับการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคม การศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นหัวข้อเรื่องที่น่าสนใจและสามารถนำมาผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

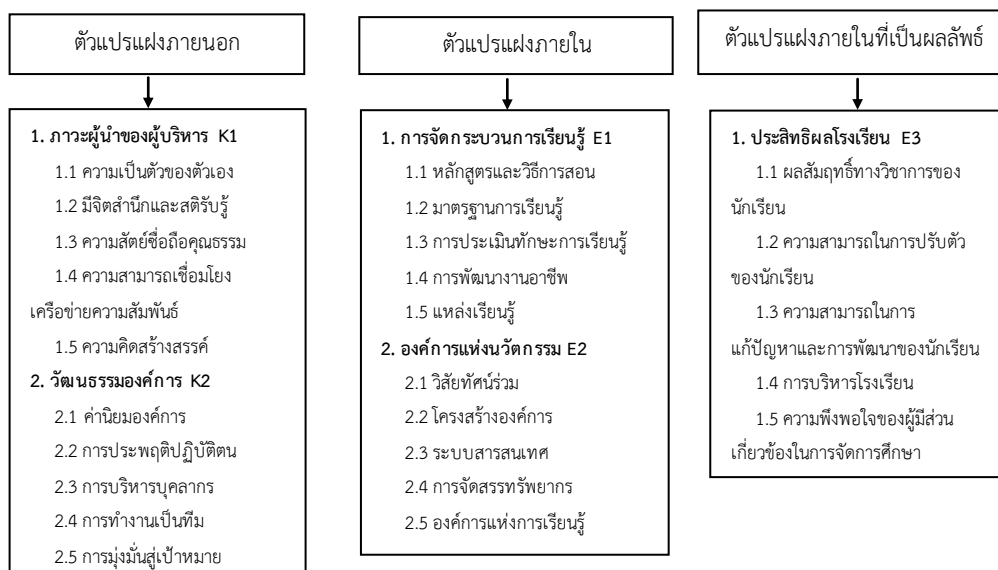
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 207 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 174 โรงเรียน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน ใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportionate Stratified Random Sampling) โดยใช้จังหวัดเป็นภูมิ (Stata) ผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียน มีจำนวน 3 รูป/คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 1 รูป ครูพระ 1 รูป และครูฆราวาส 1 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเปรียบเทียบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Comparative Research) โดยสร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้สอดคล้องกับองค์ความรู้ทั้งทางทฤษฎี และผลการวิจัยเชิงประจักษ์ และสอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้น (Assumptions) เพื่อสร้างโมเดลสมการโครงสร้างที่เป็นโมเดลการวัดและโมเดลสมการโครงสร้าง ดำเนินการวิจัยตามวิธีการทางวิจัยทางสถิติ เพื่อตอบคำถามการวิจัยว่าโมเดลสมการโครงสร้างที่สร้างขึ้น โดยมีทฤษฎีและงานวิจัยที่สนับสนุนนั้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม LISREL ผลที่ได้คือโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบยืนยันปัจจัยคัดสรร และเส้นทางอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบบสอบถามการวิจัย เรื่อง โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบบยืนยันโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows Version 16 ในการวิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความโด่ง ความความเบ้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และโปรแกรม LISREL Version 8.52 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Linear Structural Relation Model)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิผลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร คือ

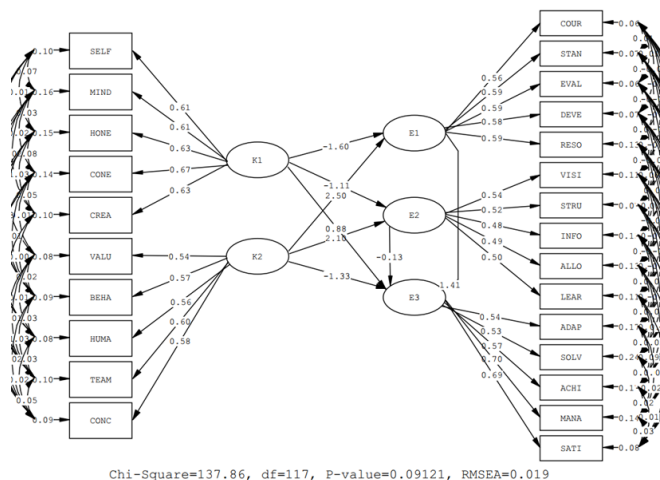
1) ความเป็นตัวของตัวเอง 2) มีจิตสำนึกและสติรับรู้ 3) ความสัตย์ซื่อถือคุณธรรม 4) ความสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายความสัมพันธ์ และ 5) ความคิดสร้างสรรค์

1.2 ตัวแปรวัฒนธรรมองค์กร ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร คือ 1) ค่านิยมองค์กร 2) การประพฤติปฏิบัติตน 3) การบริหารบุคลากร 4) การทำงานเป็นทีม และ 5) การมุ่งมั่นสู่เป้าหมาย

1.3 ตัวแปรการจัดกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร คือ 1) หลักสูตรและวิธีการสอน 2) มาตรฐานการเรียนรู้ 3) การประเมินทักษะการเรียนรู้ 4) การพัฒนางานอาชีพ และ 5) แหล่งเรียนรู้

1.4 ตัวแปรแห่งนวัตกรรม ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร คือ 1) วิสัยทัศน์ร่วม 2) โครงสร้างองค์การ 3) ระบบสารสนเทศ 4) การจัดสรรทรัพยากร และ 5) องค์การแห่งการเรียนรู้

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัตสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าสถิติวัดความกลมกลืนของรูปแบบ คือ ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) เท่ากับ 137.86 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 117 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.09121 ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.17 ค่า RMSEA เท่ากับ .019 ค่า GFI เท่ากับ .98 ค่า AGFI เท่ากับ .94 โดยตัวแปรแฝงภายนอก ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับตัวแปรแฝงภายนอกวัฒนธรรมองค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และส่งผลต่อตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ประสิทธิผลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา และการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรแฝงภายในแต่ละตัวได้ร้อยละ 97.00 และ 90.00 ตามลำดับ

ภาพประกอบ 2 ผลการวิเคราะห์รูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัตสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้นำมาเสนอเป็นประเด็นเพื่ออภิปรายตามสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัตสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ความเป็นตัวของตนเอง มีจิตสำนึกและสติรับรู้ ความสัตย์ซื่อถือคุณธรรม ความสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายความสัมพันธ์ ความคิดสร้างสรรค์ วัฒนธรรมองค์การ ภาวะผู้นำมีความสำคัญในการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารองค์การ ปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์ สอดคล้องกับ สุเทพ พงษ์ศรีวัฒน์ (2561, Online) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำมีความเชื่อต่อความสามารถภายในตน สูงกว่าจะใช้ความเข้าอกเข้าใจและการพูดจาหวานล่อมมากกว่า เช่น ให้กำลังใจ ให้ความนับถือ แสดงความเข้าอกเข้าใจ มากกว่าการบังคับสั่งการ ผู้นำที่เชื่อความสามารถภายนอกของตน มักใช้อำนาจในการทำงานและแก้ปัญหา จึงเกิดความเครียดทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ส่งผลให้ควมมีประสิทธิภาพขององค์การลดลง ส่วนผู้นำที่มีความเชื่อต่อความสามารถภายในตนสูง จะสร้างควมมีประสิทธิภาพขององค์การได้สูงกว่าผู้นำที่มีความเชื่อต่อความสามารถภายในตนสูงเพียงไร ก็ยังมีนวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาก ส่วนการลอกเลียนแบบคู่แข่งจะลดความกล้าต่อการตัดสินใจที่มีความเสี่ยงมีมากขึ้น มีการวางแผนและมีมุมมองในอนาคตมากขึ้น และยังสอดคล้องกับ ภารดี อนันต์นาวี (2551, หน้า 77-78) เสนอไว้ว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อองค์การ คือ ช่วยประสานความขัดแย้งต่าง ๆ ภายในหน่วยงาน ช่วยโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์การ การมีภาวะผู้นำในตัวของผู้บริหารจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการยอมรับ ความศรัทธา และความเชื่อมั่น เป็นหลักยึดให้แก่บุคลากรเมื่อหน่วยงานเผชิญสภาวะคับขัน เพื่อให้หน่วยงานรอดพ้นจากสภาวะคับขัน

1.2 ตัวแปรแฝงภายนอกวัฒนธรรมองค์การ ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ ค่านิยมองค์การ การประพฤติปฏิบัติตน การจัดการบุคลากร การทำงานเป็นทีม และการมุ่งมั่นเป้าหมาย โดยวัฒนธรรมองค์การช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมายขององค์การได้โดยงาน สอดคล้องกับ ดวงกมล อินทา (2556, Online) ได้ไว้ว่า วัฒนธรรมองค์การช่วยเหลือหลอมให้คนในองค์การมีความเชื่อและพฤติกรรมไปในทางเดียวกันซึ่งทิศทางดังกล่าวก็คือวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายขององค์การนั่นเอง อีกทั้งการมีความขัดแย้งภายในองค์การในระดับต่ำ ย่อมทำให้้องค์การสามารถพัฒนาองค์การได้เร็วกว่าองค์การที่มีความขัดแย้งสูง เพราะทุกคนในองค์การร่วมมือกันสร้างประโยชน์ให้แก่้องค์การ ไม่ใช่ขัดผลประโยชน์ส่วนตัว

1.3 ตัวแปรแฝงภายในกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ การประเมินทักษะการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรและวิธีการสอน การพัฒนางานอาชีพ และแหล่งเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับสำนักแผนและประกันคุณภาพการศึกษา (2558, หน้า 3-5) Partnership for 21st Century Skills

(2009, p. 147), วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 5) และสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. (2559, หน้า 18-26) ได้นำเสนอว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคลจากการฝึกอบรมและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นที่แต่ละบุคคลได้รับมา อาจสังเกตได้โดยตรงหรือทางอ้อมโดยใช้เครื่องมือในการสังเกตหรือการตรวจสอบ ซึ่งเป็นผลของการเรียนรู้จะทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและเป็นลักษณะที่ค่อนข้างถาวรและติดตัวไป โดยพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป

1.4 ตัวแปรแฝงภายในองค์กรแห่งนวัตกรรม ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ วิสัยทัศน์ร่วม โครงสร้างองค์การ ระบบสารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร และองค์การแห่งการเรียนรู้ เป็นความร่วมมือร่วมใจกันของผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาองค์การให้เกิดนวัตกรรม ผ่านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมีโครงสร้างองค์การ ระบบสารสนเทศและการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม รวมทั้งการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ McGregor (2008, p. 104) กล่าวว่า องค์กรแห่งนวัตกรรม คือ องค์กรที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมในด้านต่าง ๆ ออกสู่ตลาดซึ่งจะส่งผลให้องค์การประสบความสำเร็จทางธุรกิจซึ่งมีความสอดคล้องกับ Robert (1995, p. 5) กล่าวว่า องค์กรที่พยายามมองหาหนทางที่จะสร้างสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดผลประโยชน์และผลิตผลต่อองค์การ และทำให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1.5 ตัวแปรแฝงภายในประสิทธิผลโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ความสามารถในการปรับตัวของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน การบริหารโรงเรียน และความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เป็นผลสำเร็จของโรงเรียนที่กำหนดไว้โดยมีกระบวนการจัดและดำเนินการในโรงเรียน และมีผลเกิดกับผลเรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง (2557, หน้า 28) Hoy and Miskel (2001, p. 281) กล่าวว่า การที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการสูง พัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาได้ในการบริหารจัดการศึกษา ต้องมีการจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษาเพื่อให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง มีการวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล การบริหารโรงเรียนต้องประกอบด้วยครู นักเรียน และผู้ปกครอง ทุกกิจกรรมต้องจัดการด้วยระบบไม่มีช่องว่างสามารถปฏิบัติได้และไม่มีการเคลือบแฝง

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตัวแปรแฝงภายในองค์การแห่งนวัตกรรม และตัวแปรแฝงภายในการจัดกระบวนการเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อตัว

แปรประสิทธิผลโรงเรียน ตัวแปรแฝงภายนอกวัฒนธรรมองค์การ มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียน ในการพิจารณาอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อตัวแปรประสิทธิผลโรงเรียนในภาพรวม พบว่า ตัวแปรวัฒนธรรมองค์การ เรียนรู้ มีอิทธิพลรวมสูงสุด รองลงมา คือตัวแปรแฝงภายนอกการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตัวแปรแฝงภายนอกองค์การแห่งนวัตกรรม และตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามลำดับ สามารถอภิปรายได้ดังนี้ คือ

2.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียน เนื่องมาจากว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดภายในโรงเรียนย่อมมีบทบาทในการจัดการสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นไปตามความต้องการที่กำหนด ถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูง ย่อมจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการพัฒนาภาวะผู้นำในตนเองและเป็นผลให้งานต่าง ๆ เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุภัทร ประทุม (2559, หน้า 124) พบว่า อิทธิพลทางตรงของปัจจัยคัสเตอร์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน คือ ปัจจัยภาวะผู้นำ โดยพฤติกรรมผู้นำที่แสดงออกจะส่งผลให้เกิดบรรยากาศที่ดีเป็นที่น่าพอใจ ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจที่ดีในการดำเนินงานในการบริหารองค์การให้เกิดประสิทธิผล และสอดคล้องกับ การดี อนันต์นาวิ (2551, หน้า 77 -78) กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อองค์การ คือ ช่วยประสานความขัดแย้งต่าง ๆ ภายในงานช่วยโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์การ การมีภาวะผู้นำในตัวผู้บริหารจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการยอมรับ เกิดความศรัทธาและความเชื่อมั่นและเป็นหลักยึดให้แก่บุคลากร

2.2 วัฒนธรรมองค์การ มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าความเชื่อและค่านิยมร่วมทำให้ยกระดับความร่วมมือและความผูกพัน วัฒนธรรมองค์การมีหน้าที่เมื่อความเชื่อและค่านิยมร่วมช่วยกันผลักดันให้โรงเรียนทำให้สิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมเพื่อการประสบความสำเร็จของโรงเรียนในขณะเดียวกัน การเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมจะช่วยให้โรงเรียนเกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน เกิดนวัตกรรมในโรงเรียน ครูเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ นักเรียนสามารถทำงานเป็นทีม มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งในการเกิดประสิทธิผลโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อมรา ไชยดำ (2559, หน้า 217-218) พบว่า อิทธิพลทางตรงของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน คือ ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การ นอกจากนี้วัฒนธรรมองค์การยังมีอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2.1 การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นผลเนื่องมาจากโรงเรียนมีวัฒนธรรมองค์การที่ดีย่อมส่งผลต่อค่านิยมของครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ สมภาพ ภูวจิตร (2558, หน้า 74) พบว่า วัฒนธรรมองค์การเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการทำให้เกิด

ค่านิยมและพฤติกรรมการทำงาน การปรับตัวและการมุ่งสู่ความสำเร็จในงาน ทำให้ครูมุ่งการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ดี

2.2.2 องค์การแห่งนวัตกรรม ที่เป็นผลเนื่องมาจากวัฒนธรรมองค์การ เป็นตัวกำหนดแนวทางร่วมในโรงเรียน เป็นปัจจัยหลักที่นำไปสู่พฤติกรรมและการทำงานของบุคลากรย่อมส่งผลให้เกิดองค์การแห่งนวัตกรรมในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนชัย ศิริญาณ (2560, หน้า 260) พบว่า วัฒนธรรมองค์การเป็นตัวกำหนดแนวทางร่วมในโรงเรียน เป็นปัจจัยหลักที่นำไปสู่พฤติกรรมและการทำงานของบุคลากรในองค์การที่ก่อให้เกิดองค์การแห่งนวัตกรรมในโรงเรียน

2.3 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย การประเมินทักษะการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรและวิธีการสอน ตลอดจนการพัฒนางานอาชีพและแหล่งเรียนรู้ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อตัวแปรทั้ง 5 ตัวนั้น เป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างแท้จริง เมื่อเกิดการเรียนรู้ที่แน่นเด็กเป็นศูนย์กลางแล้วนักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมอันจะทำให้ตนเองสามารถปรับตัวและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ มีศักยภาพในการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเกิดสมรรถนะที่สำคัญต่อการเรียนรู้ และมีความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข ซึ่งสอดคล้องกับสำนักแผนและประกันคุณภาพการศึกษา (2558, หน้า 3-5) พบว่า อิทธิพลทางตรงของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน คือ ปัจจัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อผู้เรียนทุกคนจะได้รับบริการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

2.4 องค์การแห่งนวัตกรรม ซึ่งประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ร่วม โครงสร้างองค์การ และระบบสารสนเทศที่เหมาะสม ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากร และการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 5 ตัวนั้นจะเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยนักเรียนสามารถใช้สิ่งต่าง ๆ ในการก่อให้เกิดการเรียนรู้โดยการสอน กระบวนการคิดต้องเกิดจากการที่ครูให้ความสำคัญในการสร้างระบบความคิดการมีระบบสารสนเทศและทรัพยากรที่ส่งเสริมและสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนาธิป พรกุล (2554, หน้า 48) พบว่า อิทธิพลทางตรงของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน คือ องค์การแห่งนวัตกรรม โดยวิธีการสอนโดยใช้ระบบสารสนเทศเป็นหลัก มีข้อดีคือช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนดีขึ้น สามารถจำได้มากและนานขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในปริมาณมากขึ้นในเวลาที่กำหนดไว้และช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

1. ด้านวิชาการ เนื่องจากโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยในครั้งนี้ ได้จากการศึกษาวิเคราะห์จากหลายแหล่ง ซึ่งมีความการตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูล ทำให้ได้โมเดลสมการโครงสร้างที่มีความเหมาะสมกับบริบทสังคมไทย โดยนักวิชาการ นักวิจัย ผู้บริหารทางการศึกษา หรือครูผู้สอน ตลอดจนผู้ที่สนใจ สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการได้ดังต่อไปนี้

1.1 เพื่อทราบถึงอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยคัตสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.2 นำไปใช้เป็นโมเดลตั้งต้นเพื่อขยายขอบเขตการศึกษาปัจจัยคัตสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ประโยชน์ในด้านการนำผลการวิจัยไปใช้ ผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ได้โมเดลที่ได้รับการตรวจสอบด้วยกระบวนการทางการวิจัย และเป็นโมเดลที่มีความเหมาะสมกับบริบทสังคมไทย สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารการศึกษา ดังต่อไปนี้

2.1 นำไปใช้ในการสร้างและพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

2.2 นำไปใช้ในการสร้างโปรแกรมการพัฒนากลยุทธ์และกลวิธีอีกทั้งเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผนเพื่อดำเนินงาน ส่งเสริมประสิทธิผลโรงเรียนให้มีมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จตุภัทร ประทุม. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. ชลบุรี :

มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชนาธิป พรกุล. (2554). การสอนกระบวนการคิด ทฤษฎีและการนำไปใช้. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดวงกมล ทองอยู่. (2556). วัฒนธรรมองค์กร. เข้าถึงได้จาก

[HTTP://DUANGSS.BLOGSPOT.COM/2013/09/BLOG-POST_12.HTML](http://duangss.blogspot.com/2013/09/blog-post_12.html).

ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง. (2557). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียน

ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในภาคกลางประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ป.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยคริสเตียน.

- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 3.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มิเกลไกไรซาบาล.
- พัฒนชัย ศิริญาณ. (2560). องค์การแห่งนวัตกรรม : ทางเลือกใหม่สำหรับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ ปรัช. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สมาพร ภูวจิตร. (2558). รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิภาพ. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 9(1), 73-77.
- สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. (2559). แนวทางจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 21ST CENTURY SKILLS. เข้าถึงได้จาก [HTTP://WEBS.RMUTL.AC.TH/ASSETS/UPLOAD/FILES/2016/09/20160908101755_51855.PDF](http://webs.rmutil.ac.th/assets/upload/files/2016/09/20160908101755_51855.pdf). 3 พฤศจิกายน 2564.
- สำนักแผนและประกันคุณภาพการศึกษา. (2558). แนวทางการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักแผนและประกันคุณภาพการศึกษา.
- อมรา ไชยคำ. (2559). ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 27. วิทยานิพนธ์ ค.ด. ร้อยเอ็ด : มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- COOMBS, J (1991). THINKING SERIOUSLY ABOUT CURRICULUM INTEGRATION (FORUM ON CURRICULAR INTEGRATION OCCASIONAL PAPER NO.4. BURNABY, BC: SIMON FRASER UNIVERSITY, TRI-UNIVERSITY INTEGRATION PROJECT.
- GRISAY A. & MAHLEK L. (1991). THE QUALITY OF EDUCATION IN DEVELOPING COUNTRIES. AREVIEW OF SOME RESEARCH STUDIES AND POLICY DOCUMENTS. UNESCO: IIEP.
- HOY, W. K. & MISKEL, C. G. (2001). EDUCATIONAL ADMINISTRATION: THEORY, RESEARCH, AND PRACTICE. (6THED). BOSTON: MCGRAW-HALL.
- MCGREGOR, A. J. (2008). ADOLESCENTS EXPECTANCY BELIEFS AND TASK VALUES FOR PHYSICALLY INTERACTIVE VIDEO GAMES. MASTER'S THESIS, LOUISIANA STATE UNIVERSITY.
- PARTNERSHIP FOR 21ST CENTURY SKILLS. (2009). A FRAMEWORK FOR 21ST CENTURY LEARNING. RETRIEVED FROM [HTTP://WWW.P21.ORG/](http://www.p21.org/).